

Bez zelené energie se český průmysl brzy neobejde. Do roku 2030 je možné z evropské podpory postavit stovky nových elektráren, pak mohou finance vyschnout

8.6.2023 - Ondřej Novák | Ministerstvo životního prostředí ČR

Česká republika má nyní jedinečnou možnost transformovat svou energetiku a podpořit tak konkurenceschopnost svého průmyslu i energetickou soběstačnost domácností.

Podle nové studie poradenské společnosti Deloitte zpracované pro Svaz moderní energetiky je možné do roku 2030 postavit z evropských peněz přes 17 GW nového výkonu v obnovitelných zdrojích, pak už nemusí být tyto zdroje k dispozici a evropská dekarbonizační podpora může být přesměrována do jiných sektorů ekonomiky. Česko tak musí udělat maximum, aby této příležitosti nyní využilo a změnilo povolovací procesy, které výstavbu fotovoltaických a zejména větrných elektráren často zbytečně a nelogicky brzdí.

Energie s nulovou emisí stopou se totiž brzy stane nutností pro udržení pozice českých firem v nadnárodních dodavatelských řetězcích, ve kterých velcí mezinárodní odběratelé čím dál více požadují po svých subdodavatelích ekologicky udržitelné produkty. Výstavba obnovitelných zdrojů může podle studie Deloitte dále vylepšit příjmy domácností o 145 mld. Kč, navýšit výrobu v ČR o 721 mld. Kč a vytvořit 34 000 pracovních míst. Každá investovaná koruna do výstavby obnovitelných zdrojů se tak vrátí několikanásobně. Naopak nedostatek bezemisní elektřiny v ČR by mohl stovky tisíc míst v průmyslu v budoucnu ohrozit.

Česko má velmi málo obnovitelných zdrojů. Podíl obnovitelných zdrojů na výrobě elektřiny se v Česku podle Eurostatu pohyboval v roce 2021 na 15 procentech a ČR tak byla třetí nejhorší z celé EU a hluboko pod průměrnou hodnotou celé sedmadvacítky na úrovni 38 procent. A zatím se stalo velmi málo, aby ČR tuto nelichotivou pozici zlepšila. Solární a větrná energetika je dnes přitom celosvětově nejlevnějším novým zdrojem elektřiny. Zatímco se v aukcích na solární a větrné elektrárny vysoutěžené ceny pohybují mezi 70 a 80 eury za MWh, velkoobchodní cena elektřiny na burze určovaná uhlými nebo plynovými elektrárnami je nyní okolo 120 eur.

„Uhlíková energetika v Česku končí. Elektřina z uhlíkových elektráren je neekologická a bude brzy i velmi drahá a provoz uhlíkových elektráren se už nevyplatí. Česko musí tyto zdroje energie rychle nahradit, ve výstavbě obnovitelných zdrojů jsme ale bohužel zaspali a zaostáváme za všemi svými sousedy, včetně Polska, Slovenska a Maďarska,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

„Naše vláda chce tuhle nelichotivou bilanci změnit. Pro naše občany a podniky potřebujeme elektřinu levnou a ekologickou. Modernizační fond čeká letos řada změn, například se rozroste o další oblasti podpory. Dosud jsme schválili podporu pro fotovoltaické elektrárny o výkonu 2 GW, které jsou schopny vyrobit elektřinu pro 750 tisíc domácností. Musíme jít ale dál. Je třeba zrychlit a odbyrokratizovat povolovací procesy, jinak nám v budoucnu hrozí nedostatek levné čisté elektřiny, což by byl problém pro naše domácnosti i podniky,“ doplnil ministr.

Potenciál výstavby obnovitelných zdrojů v Česku je přitom podle studie Deloitte pro Svaz moderní energetiky obrovský. Z dostupné finanční podpory lze vystavět cca 15,3 GW nových fotovoltaických a

2 GW větrných elektráren v letech 2023–2030. Pro srovnání: celková roční výroba čisté elektřiny jen ze solárních elektráren může na konci tohoto desetiletí dosáhnout zhruba 17 terawatthodin ročně. Takové množství elektřiny odpovídá roční spotřebě všech českých domácností (1).

Vedle levné a ekologické elektřiny přinese zajímavé ekonomické benefity i samotná výstavba obnovitelných zdrojů. Pokud Česko využije potenciál současných dotačních titulů, vznikne cca 34 000 nových pracovních míst, příjmy domácností se zvýší o 145 miliard korun, příjmy veřejných rozpočtů o 119 miliard korun a výroba v Česku se zvedne o 721 miliard korun. Studie tak zjistila, že každá investovaná 1 Kč z evropských dotačních fondů mezi roky 2023-2030 využitá na výstavbu FVE a VTE se několikanásobně vrátí. Jedna investovaná koruna povede k navýšení výroby v ČR o 4,4 Kč, navýšení příjmů domácností o 0,89 Kč, navýšení příjmů veřejných rozpočtů o 0,73 Kč a navýšení HDP o 1,8 Kč.

„Akcelpace výstavby obnovitelných zdrojů by přinesla České republice významné benefity. Během příštích sedmi let bychom navýšili HDP o 4,7 % a příjmů centrální vlády o 4,1 %. Stoupnou i příjmy obecních rozpočtů, protože právě v regionech se budou fotovoltaické a větrné elektrárny budovat. Během výstavby by navíc vzniklo dalších 34 tisíc nových pracovních míst,“ vysvětluje hlavní ekonom Deloitte David Marek.

Mezinárodní firmy ze všech odvětví zaměstnávají statisíce zaměstnanců v ČR. Budoucí investice těchto firem jsou často vázány na dostupnost bezemisní energie pro plnění jejich skupinových cílů v udržitelnosti. Pokud v ČR nebude energie z obnovitelných zdrojů dostupná, budou tyto firmy investovat jinde. To stejné platí pro české firmy, které působí jako subdodavatelé mezinárodních podniků. České firmy jsou součástí globálních dodavatelských řetězců, což zvyšuje požadavky na jejich postupnou transformaci směrem k větší udržitelnosti výrobních procesů. Ta je zásadní pro spotřebitele na mezinárodních trzích, kteří více projevují ochotu kupovat především udržitelně vyrobené produkty. Zásadní je i pro finanční instituce podmiňující poskytování svých služeb a úvěrů požadavky na udržitelnost financovaných projektů.

„Česko musí v obnovitelných zdrojích přidat. Obnovitelné zdroje jsou domácí zdroje posilující energetickou bezpečnost. Slunce svítí u nás, vítr fouká u nás. V rámci posílení energetické bezpečnosti se nyní v Evropě masivně odstraňují překážky pro výstavbu obnovitelných zdrojů a zavádějí se takzvané go-to zóny, které urychlují proces povolování nových solárních a větrných. Povolovací procesy by v těchto zónách neměly přesáhnout jeden rok, mimo zóny dva roky. Tuhle legislativu musí kvalitně implementovat i Česko, jinak nám hrozí, že okolní evropské státy už nikdy nedohoníme,“ říká programový ředitel Svazu moderní energetiky Martin Sedlák.

„Český průmysl bude potřebovat bezemisní energii pro udržení své role v dodavatelských řetězcích a zachování své pozice na evropském trhu. Jen fotovoltaika může v roce 2030 vyrobit dost energie pro produkci 11 milionů osobních vozů Škoda Auto. Nově by tak mohly tyto vozy sjely z výrobních linek s nulovou emisní stopou,“ dodává Martin Sedlák (2).

Zásadní bariérou výstavby obnovitelných zdrojů energie v Česku je nejednotnost podmínek, na jejichž základě obecní a stavební úřady umožňují jejich výstavbu. Obce a stavební úřady stanovují podmínky pro výstavbu obnovitelných zdrojů energie na svých územích na základě nejednotných, často subjektivních důvodů. Rozhodovací praxe u obdobných projektů v jiných částech země tak může být zcela rozdílná. Kvůli legislativě v ČR je v současnosti povolovací proces a výstavba větrných elektráren otázkou 10 let i více, u velkých solárních elektráren běžně přes 5 let.

Zvláště u větrných elektráren tak jejich povolovací procesy výrazně přesahují horizont, po který jsou pro Česko k dispozici finance z Modernizačního fondu a dalších dotačních titulů. Výstavba větrných elektráren je přitom z důvodu rovnováhy v přenosové a distribuční soustavě vhodná. Větrné

elektrárny vyrábějí i v noci a více v zimě, a dobře tak doplňují fotovoltaiku, která dodává přes den a v letních měsících.

Nutnost výstavby obnovitelných zdrojů a zjednodušení povolování si uvědomuje i Svaz měst a obcí České republiky (SMOČR). „Svaz měst a obcí České republiky chce být součástí řešení. Rozvoj výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů je obrovskou příležitostí pro Česko a jeho tradičně vysoce kvalifikované průmyslové obory. Je to zároveň i šance pro města, obce a celé regiony, které mohou díky inovativním energetickým projektům posilovat svou lokální ekonomiku, zaměstnanost a energetickou soběstačnost. Mohlo by jít také o důležitý impulz o pro rozvoj venkova, kam bychom přitáhli tolik důležité investice,“ říká předseda Komise pro životní prostředí a energetiku SMO ČR Dan Jiránek.

Studie je dostupná na webu modernienergetika.cz.

Prezentace z tiskové konference

Více informací:

(1) V roce 2021 spotřebovaly české domácnosti 17,2 TWh/rok:

<https://www.eru.cz/rocni-zprava-o-provozu-elektrizacni-soustavy-cr-pro-rok-2021>

(2) Škoda Auto udává průměrnou spotřebu energie na jeden vůz v roce 2020 1,58 MWh:

https://www.skoda-auto.cz/_doc/bab16a96-b4dc-4898-ac9d-30af41c4ad10

https://www.mzp.cz/cz/news_08062023-%20Bez-zelene-energie-se-cesky-prumysl-brzy-neobejde-Do-roku-2030-je-mozne-z-evropske-podpory-postavit-stovky-novych-elektraren-pak-mohou-finance-vyschnout